

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך י, תשי"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

- (ח) דברים יז, ה: והוצאת את האישה והוא או את האשה
הוא אשר עשו את הדבר הרע הזה.
- (ט) דברים כב, א: לא תראה את שור אחיך או את שני
נדחים והתעלמת מהם.
- (י) סוכה ג, י: מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין
אותו, עונה אחריהן¹.

מ"מ

"איזובי קיר" או "אזובי קיר"?

מר מרדכי רמון מקבוצת דברת שואל:
בחוברת צ"ג של "לשונו לעם", עמ' 31 מצאתי
כתוב: "...מה יעשו איזובי קיר". במקרה (או לא
במקרה) מצטטים המילונים של גור ושל אבן שושן אותה
מימרה, אך בשניהם כתוב אזובי, ואבן שושן אף מנקד
אזובי.

אני מבקש לדעת:

(א) אם הכתיב בציטטה הנ"ל הוא טעות דפוס?
(ב) מאין בא הכתיב הרווח איזובים, איזובי -
ובדומה לזה איזורים, איזורי - בשמות שניקודם
בחטף-פתח?

תשובה:

א. בהוצאות המודפסות של התלמוד מודפס (מועד קטן
כה ע"ב) איזובי ביו"ד.

ב. עדיין לא הוכרע בשאלה, מה דינו של הצירי בשמות כמו אָזוּב, אָזוּר, אם הוא מתקיים בנטיית השמות (אָזוּבִי, אָזוּבִים, אָזוּרִים) או שבא במקומו חטף, אם חטף-פתח (אָזוּבִי, אָזוּרִים), אם חטף-סגול (אָזוּבִי, אָזוּרִים). ממה שנמצא במקורות יש פנים לכאן ולכאן.

מצד אחד הכתיב המלא, כגון איזובי קיר, אפשר שהוא מוכיח על צירי (ואפשר על חטף-סגול). מצד שני בשירי משוררי ספרד נמצא, שהמלה אזורו נחשבת כיתד ותנועה כלומר שוא נע ושתי תנועות שלמות, כגון בדברי רש"ב בן גבירול (השירה העברית בספרד ובפרובאנס, עמ' 187).

אֲנִי הָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁנַס אָזוּרוֹ (או: אָזוּרוֹ).

מצד אחד נמצא, כי אלף שבראש השם עלולה לפעמים ליהגות ולהינקד בתנועה שלמה במקום החטף כגון: אֲבָרִים (איברים) מן אֲבָרִי¹, אֶהְלִים מן אֶהֱל (ולא אֲבָרִים, אֶהְלִים²). וכן בסמיכות, אֵטוֹן מְצָרִים (משלי ז, טז) אֵבוֹס בעליו (ישע' א, ג), מתקיים הצירי. ומצד שני אֲמוֹנִים מן אֲמוֹן, אֲבוֹסָה (איוב לט, ט) מן אֲבוֹס³ באים בביטול הצירי.

1 צורת היחיד של איברים במקורות היא אֲבָר (כגון "אֲבָר מן החי"). הצורה המחודשת אֲיָבָר, הנמצאת במילון למונחי האנטומיה, במילון למונחי המתמטיקה וברשימת מונחי הדקדוק היא צורה מלאכותית שנגזרה מצורת הריבוי אֲבָרִים (איברים) לשם הבחנה בין אֲבָר במשמעות "כנף" ובין אֲיָבָר (הנקרא במקורות גם הוא אֲבָר) במשמ' חלק של הגוף.

2 פעמים אחדות נמצא גם בֶּאֱהָלִים.

3 לדעת אחרים אֲבוֹסָה אינו מן אֵבוֹס, אלא מן אֲבוֹס, השור האבוֹס.

הוועדה לשאלות דקדוק שימושיות באקדמיה מכינה עתה הצעת כללים של קיומן ושל ביטולן של תנועות בנטיית השמות. בהצעה זו תידון גם שאלת הצירי, אימתי הוא מתקיים ואימתי אינו מתקיים.

ע"א

„תמחיר“

מר פ"י שואל על משמעו ומקורו של המונח תמחיר.

תשובה:

תמחיר משמש בעיתונות כתרגום למה שנקרא באנגלית cost accounting. להלן תרגום הגדרתו של המונח הלועזי מתוך מילון למונחי כלכלה: cost accounting — שיטה של קביעת כלל היציאות על מוצר מוגמר. היציאות האלה כוללות את היציאות על חומרי-גלם ועל עבודה הנעשית בחומר-הגלם במישרים וכן סכום פרופורציונלי מן היציאות הכלליות הקבועות, המוקצב ליחידה מוגמרת של המוצר.

יציאות הוא המונח, שנקבע ל-cost, וברור שרצויה הבחנה מדויקת בין זה ובין מחיר (price). השם תמחיר מטשטש הבחנה זו.

מצד הלשון יש לומר, שמשקל תפעיל, שעליו בנוי תמחיר, נגזר לעולם מפועל (תלמיד מן למד, תעתיק מן העתיק, תשמיש מן שימש וכיו"ב), ואין לנו פועל משורש מחר.